

OECD 2011 Globalni monitoring o primjeni principa Pariške deklaracije

Poglavlje za Bosnu i Hercegovinu*

Nezvanični prevod

Mart 2012

UVOD

Bosna i Hercegovina (BiH) spada u zemlje na gornjoj granici srednje dohodovne klase, sa bruto nacionalnim dohotkom (BND) od 4 700 USD po glavi stanovnika u 2009. godini, koji je od 2005. godine rastao po prosječnoj stopi od 5% godišnje (WDI, 2011.). BiH ima približno 3,8 miliona stanovnika, od čega 0,04% živi ispod granice siromaštva sa manje od 1,25 dolara na dan (WDI 2011.). U 2009. godini neto Službena pomoć za razvoj (ODA) namijenjena BiH iznosila je približno 415 miliona USD (OECD, 2011.). Od 2005. godine, neto ODA je u prosjeku iznosila 3,3% BND-a i 9,2% rashoda BiH vlasti (WDI, 2011.). Doprinos pet najvećih donatora je iznosio 48% osnovne Službene pomoći za razvoj Bosne i Hercegovine (OECD, predstojeće izdanje).

BiH je potencijalna kandidatkinja za članstvo u EU, koja se suočava sa postepenim smanjenjem dostupnosti ODA-e u obliku grantova dok se udio koncesionih i komercijalnih kredita povećava. BiH je službeno usvojila Parišku deklaraciju o efektivnosti pomoći u januaru 2010. godine, ali aktivnosti na unapređenju procesa koordinacije pomoći provodi već od 2006. godine, kada je Vijeće ministara BiH usvojilo informaciju o „Jačanju efikasnosti sistema koordinacije međunarodne pomoći u Bosni i Hercegovini“. Odgovornost za koordinaciju i upravljanje pomoći je u oktobru 2007. godine prenesena na Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći (SCIA) u okviru Ministarstva finansija i trezora BiH. Uspostavom Sektora za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći unapređuje se koordinacija aktivnosti pomoći, partnerstvo između donatora i BiH institucija i uklapanje pomoći sa razvojnim prioritetima zemlje.

SAŽETAK NAPRETKA

Kako BiH nije učestvovala u analizama 2006. i 2008. godine, podaci za 2010. godinu predstavljaju osnovu za većinu indikatora. U 2010. godini ispunjeni su globalni ciljevi za dva od deset indikatora u okviru principa uklapanja – za indikatore jačanje kapaciteta kroz koordiniranu podršku i neuvjetovana pomoć. Napravljen je napredak prema ispunjenju principa - upravljanje usmjereno ka rezultatima. Za indikatore koji se odnose na ostale principe Pariške deklaracije (vlasništvo, zajednička odgovornost, dva cilja za uklapanje i sva tri cilja za usklađivanje) globalni ciljevi nisu ispunjeni.

Napredak koji se odnosi na indikatore Pariške deklaracije zavisi od poboljšanja koje naprave kako donatori tako i vlasti zemlje primaoca pomoći. Sažetak, gore prezentovan, pokazuje da se odvija značajna reforma kako bi se poboljšala efektivnost pomoći. Međutim, isto tako je jasno da i BiH institucije i donatori moraju uložiti mnogo više napora kako bi osigurali bolju primjenu principa Pariške deklaracije u zemlji.

* Poglavlje za BiH preuzeto sa službene web stranice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Direkcija za razvojnu saradnju (DCD), <http://www.oecd.org/dataoecd/45/25/49316900.pdf>

Tabela 1: Sažetak napretka

INDIKATORI		2005 REFERENCA	2007	2010 STVARNO STANJE	2010 CILJ
1	Državna razvojna strategija	C	C	D	'B' ili 'A'
2a	Pouzdana sistemi upravljanja javnim finansijama	3,5	3,5	3,5	4,0
2b	Pouzdana sistemi nabavki	Nije dostupno	Nije dostupno	Nije dostupno	Nema cilja
3	Tokovi pomoći prilagođeni državnim prioritetima	--	--	0%	85%
4	Jačanje kapaciteta kroz koordiniranu podršku	--	--	77%	50%
5a	Korištenje sistema upravljanja javnim finansijama u zemlji (protok pomoći)	--	--	50%	Nema cilja
5b	Korištenje državnih sistema nabavke (protok pomoći)	--	--	45%	Nema cilja
6	Ojačati kapacitet za smanjenje broja paralelnih jedinica za implementaciju projekata	--	--	56	Nema cilja
7	Pomoć je u većoj mjeri predvidljiva	--	--	0%	Nema cilja
8	Pomoć je neuvjetovana	86%	79%	88%	Više od 86%
9	Korištenje zajedničkih aranžmana ili procedura	--	--	35%	66%
10a	Zajedničke misije	--	--	10%	40%
10b	Zajednički analitički rad u zemlji	--	--	29%	66%
11	Okviri za praćenje zasnovani na rezultatima	D	C	C	'B' ili 'A'
12	Uspostavljeni mehanizmi zajedničke odgovornosti	Nije dostupno	Nije dostupno	N	Y

Tabela 2: Učenje iz uspjeha i izazova u BiH

	DOSTIGNUĆE ILI IZAZOV	LEKCIJA ILI PRIORITETNA AKTIVNOST
Vlasništvo	Izazov: Razvojna strategija zemlje još uvijek nije operativna i nije podržana dugoročnom vizijom.	Lekcija: Donatori pokušavaju uskladiti svoju pomoć sa prioritetima BiH u nedostatku odobrene Razvojne strategije BiH.
Uklapanje	Izazov: Pomoć donatora se ne prikazuje u okviru budžeta na svim nivoima vlasti u BiH s obzirom da pojedinačne BiH institucije nemaju uvid u predviđene tokove pomoći.	Prioritetna aktivnost: Dobri rezultati u korištenju sistema javnih finansija su postignuti od strane nekoliko ključnih donatora ali korištenje sistema treba biti primijenjeno i od strane ostalih donatora.
Usklađivanje	Izazov: Manji broj donatora provodi koordinirane aktivnosti u pružanju pomoći.	Prioritetna aktivnost: Razviti zajedničke radne grupe kako bi se pomoć donatora usmjerila na sektorske programe i pristupe.
Upravljanje usmjereno ka rezultatima	Izazov: Okvir za monitoring i evaluaciju Razvojne strategije BiH tek treba biti formalizovan.	Prioritetna aktivnost: Unaprijediti učestalost i pravovremenost prikupljanja podataka kako bi se podržao okvir za monitoring i evaluaciju.
Međusobna odgovornost	Dostignuće: BiH je provela prvu u nizu godišnjih analiza o pridržavanju principa Pariške deklaracije.	Prioritetna aktivnost: Izraditi memorandume o razumijevanju sa pojedinačnim donatorima.

INFORMACIJE O ANALIZI

Ovo poglavlje ocjenjuje napredak u odnosu na kvantitativne indikatore sadržane u Izvještaju o monitoringu Pariške deklaracije, oslanjajući se na podatke koje su obezbijedile BiH institucije i donatori, OECD i Svjetska banka. Pored toga, oslanja se na kvalitativne dokaze koje su OECD-u podnijeli predstavnici vlasti BiH a koji uključuju povratne informacije donatora i ostalih relevantnih aktera. Potrebno je napomenuti da je moguće da su ispitanici istraživanja u 2011. godini na pojedinim mjestima interpretirali definicije i koncepte različito od načina na koji su bili ranije interpretirani, pri čemu je potrebno obratiti posebnu pažnju kada se analiziraju trendovi prikazani nekim indikatorima.

Ovo poglavlje se zasniva na podacima koje su OECD-u predali predstavnici vlasti BiH. Izvještaj za 2010. godinu uključuje odgovore koje je dostavilo 13 donatora i odnosi se na 63% od ukupne Službene pomoći za razvoj za Bosnu i Hercegovinu. Ministarstvo finansija i trezora BiH/Sektor za koordinaciju međunarodne ekonomske pomoći je pripremio Izvještaj za BiH. Zaključeno je da je proces istraživanja bio veoma korisna vježba za prikupljanje

* Poglavlje za BiH preuzeto sa službene web stranice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Direkcija za razvojnu saradnju (DCD), <http://www.oecd.org/dataoecd/45/25/49316900.pdf>

podataka o napretku i identifikovanju problema sa kojima se BiH suočava u procesu implementacije principa Pariške deklaracije o efektivnosti pomoći u odnosu na zacrtane ciljeve, a koji će obezbijediti dodatne informacije za Razvojnu strategiju BiH i osigurati lekcije za uključivanje u akcioni plan koji će se baviti glavnim izazovima.

VLASNIŠTVO

Pomoć je najefektivnija kada podržava pristup u kojem zemlja primalac pomoći ima vlasništvo u upravljanju razvojem. Pomoć je manje efektivna kada su politike i pristupi pružanja pomoći vođeni od strane donatora. U kontekstu Pariške deklaracije, vlasništvo procjenjuje sposobnost zemlje primaoca pomoći da obavlja dvije međusobno povezane aktivnosti: da provodi efektivno upravljanje svojim razvojnim politikama i strategijama; i da koordinira napore različitih razvojnih aktera koji djeluju u zemlji.

Indikator 1 procjenjuje operativnu vrijednost razvojne strategije zemlje. Posebno procjenjuje postojanje mjerodavne razvojne politike zemlje (tj. jedinstvenog strateškog okvira), nivo na kojem su prioriteti uspostavljeni, te da li su ove politike troškovno procijenjene i povezane sa budžetom. Sve ovo je važno kako bi se angažovali domaći razvojni resursi i kako bi se obezbijedila osnova za uklapanje pomoći u razvojne prioritete. Zemlje učesnice su dostavile podatke na osnovu navedenih kriterija, a Svjetska banka ih je prevela u rezultate koristeći istu metodologiju kao u izvještajima iz 2006. i 2008. godine. Skala u rasponu od pet ocjena se kreće od A (najviša ocjena) do E (najniža ocjena). Cilj Pariške deklaracije je da 75% zemalja primaoca pomoći postigne ocjenu A ili B do 2010. godine.

INDIKATOR 1

Da li zemlje imaju državne razvojne strategije?

Bosna i Hercegovina je dobila ocjenu D u 2010. godini, što predstavlja pogoršanje u odnosu na ocjenu C iz 2005. i 2007. godine. Razvojna strategija BiH/Strategija socijalne uključenosti je pripremljena 2010. godine, i nalazi se u završnoj fazi odobravanja od strane nižih nivoa vlasti. Proces izrade strategije je bio institucionalizovan, uključujući široko učešće civilnog društva, lokalnih vlasti, predstavnika Parlamenta i privatnog sektora. Ovi učesnici su bili konsultovani u okviru sektorskih radnih grupa kao i putem deset okruglih stolova direktno podržanih od strane donatora. Strategija u pripremi nije podržana dugoročnom vizijom.

U okviru strategije koja je u pripremi postavljeni su prioritetni ciljevi. Da bi se postigli ovi ciljevi, strategija će, kada bude odobrena, uključivati akcione planove i programe javnih investicija, povezujući domaće investicije sa donatorskom pomoći i svim drugim finansijskim izvorima. Takođe će biti povezana sa pet Milenijskih razvojnih ciljeva (iskorijeniti ekstremno siromaštvo, postići sveobuhvatnost osnovnog obrazovanja, unaprijediti ravnopravnost spolova i podršku ženama, smanjiti smrtnost djece, unaprijediti zdravlje majki) kao i sa međusobno povezanim temama. U nedostatku usvojene Razvojne strategije BiH/Strategije socijalne uključenosti mnogi donatori nastoje da usklade svoju pomoć sa sektorskim strategijama, tamo gdje one postoje. Međutim, strategije na nivou BiH ne postoje u svim sektorima. Veći broj sektorskih strategija je pripremljen na nivou entiteta, pri čemu u zemlji ne postoji usaglašen okvir za pripremu strategija na nižim nivoima.

Srednjoročni fiskalni okvir (MTFF) i srednjoročni okvir rashoda (MTEF) u BiH se ne baziraju na Razvojnoj strategiji zemlje i reformišu se godišnje. Razvojna strategija BiH/Strategija socijalne uključenosti će, kad se usvoji, biti ključni input za formulisanje srednjoročnog okvira rashoda. S obzirom da strategija koja je u izradi nije troškovno procijenjena, od budžetskih korisnika se očekuje da svoje prioritete povežu sa strategijom.

UKLAPANJE

Pomoć kojom upravljaju donatori i koja je fragmentirana je manje efektivna. Kako bi pomoć bila efektivna, potrebno je koristiti razvojne strategije zemlje, te koristiti i pomoći jačanje kapaciteta u sistemima zemlje primaoca pomoći, kao što su sistemi nabavke i upravljanja javnim finansijama. Pariška deklaracija predviđa da donatori svoju

* Poglavlje za BiH preuzeto sa službene web stranice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Direkcija za razvojnu saradnju (DCD), <http://www.oecd.org/dataoecd/45/25/49316900.pdf>

pomoć u potpunosti temelje na ciljevima zemalja primaoca pomoći. Indikatori Pariške deklaracije od 2 do 8 procjenjuju nekoliko različitih dimenzija uklapanja.

U 2010. godini BiH je imala četiri indikatora uklapanja sa primjenjivim ciljevima. Od ova četiri cilja dva su bila ispunjena (jačanje kapaciteta kroz koordiniranu podršku i neuvjetovana pomoć). Nije bilo promjene rezultata za pouzdanost sistema upravljanja javnim finansijama BiH, dok je cilj za uklapanje pomoći u prioritete zemlje u velikoj mjeri ostao neispunjen. Od preostalih pet indikatora, podaci za 2010. godinu su dostupni za četiri od njih.

Indikator 2 obuhvata dva aspekta sistema zemlje primaoca pomoći: upravljanje javnim finansijama (PFM) i nabavku. Da li se ovi sistemi pridržavaju dobrih praksi ili postoje planovi za reformu? Ukoliko zemlje imaju pouzdane sisteme, donatori su ohrabreni da ih koriste za pružanje i upravljanje pomoći. Ovo omogućava bolje uklapanje pomoći sa razvojnim strategijama zemlje primaoca pomoći i poboljšava efektivnost pomoći.

INDIKATOR 2
Izgradnja pouzdanih državnih sistema

Indikator 2a Pariške deklaracije procjenjuje da li sistemi upravljanja javnim finansijama primjenjuju široko prihvaćene dobre prakse ili postoje pouzdani reformski programi. Procjena je zasnovana na bodovima „Procjene državnih politika i institucija“ Svjetske banke (CPIA) za kvalitet sistema upravljanja javnim finansijama, u kojoj se koristi skala od 1 (veoma nizak) do 6 (veoma visok).

INDIKATOR 2a
Koliko su pouzdani sistemi upravljanja javnim finansijama?

Da bi zemlja postigla visok broj bodova, mora što bolje ispuniti sljedeća tri kriterija: posjedovati sveobuhvatan i pouzdan budžet vezan za prioritete definisane politikama; posjedovati efektivan sistem upravljanja finansijama kako bi se osiguralo namjensko korištenje budžeta na kontrolisan i predvidljiv način; pravovremeno i tačno računovodstvo i fiskalno izvještavanje, uključujući pravovremenu izradu i reviziju javnih računa sa efektivnim mjerama za praćenje. Kako bi se ispunio globalni cilj za 2010. godinu potrebno je da polovina zemalja primaoca pomoći u periodu između 2005. i 2010. godine napreduju za najmanje jednu jedinicu (tj. 0,5 bodova).

U 2010. godini BiH je imala 3,5 bodova, isto kao i u 2005. i 2007. godini, što ukazuje da sistemi upravljanja javnim finansijama imaju prosječni kvalitet, te da cilj za 2010. godinu nije postignut. Od 2005. godine, svi nivoi vlasti u BiH implementiraju reforme javnih finansija. Reformski ciljevi uključuju harmonizaciju budžetskih kalendara i tehničkih procesa planiranja budžeta, uvođenje srednjoročnog planiranja budžeta i bolju koordinaciju budžetskih sredstava sa prioritarnim ekonomskim i socijalnim politikama u BiH. Ispunjen je prvi i drugi cilj u BiH, i od 2005. godine svi nivoi vlasti sprovode takozvani „Proces planiranja budžeta u 10 koraka“. Prema tome, razne institucije u BiH uspostavljaju dugoročne prioritete inkorporišući srednjoročne makroekonomske projekcije, srednjoročne fiskalne projekcije, pregled budžetskih prioriteta, pregled upravljanja rashodima, te pregled trenutnog stanja i projekcije javnog duga u uvezan sistem upravljanja javnim finansijama.

Treći cilj reforme javnih finansija jeste uvođenje budžetiranja zasnovanog na programima ili rezultatima. Drugim riječima, BiH nastoji osigurati da programsko budžetiranje prikazuje budžetske informacije na način koji jasno povezuje budžetske resurse sa krajnjim rezultatom politike koji vlasti BiH nastoje postići. Iako je BiH relativno napredna u primjeni budžetiranja zasnovanog na programima u odnosu na druge zemlje u regiji, potrebno je uložiti još mnogo napora kako bi se njegova primjena poboljšala na svim nivoima vlasti u BiH.

Indikator 2b je prvi put mjeran 2008. godine od strane 17 zemalja. Radi se o procesu samoprocjene putem Metodologije za procjenu sistema nabavke zemalja primaoca pomoći koje je razvila OECD-DAC Radna grupa za nabavku. Metodologija uključuje osnovne pokazatelje, kao i novi set pokazatelja, kojima se uspoređuju sistemi zemalja primaoca pomoći sa dobrim praksama prihvaćenim na međunarodnom nivou. Ovi pokazatelji procjenjuju cjelokupni učinak sistema, usklađenost sa zakonodavstvom i standardima zemlje, te da li postoji program reforme koji bi promovisao unaprijeđene prakse. Rezultati su izraženi ocjenama koje se kreću u rasponu od četiri ocjene, od A (najviša ocjena) do D (najniža ocjena). Cilj za 2010. godinu je da se ocjena trećine zemalja primaoca pomoći poveća bar za jednu jedinicu (tj. sa D na C, sa C na B ili sa B na A), iako neće sve zemlje izvršiti procjenu.

INDIKATOR 2b
Koliko su pouzdani sistemi nabavki?

* Poglavlje za BiH preuzeto sa službene web stranice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Direkcija za razvojnu saradnju (DCD), <http://www.oecd.org/dataoecd/45/25/49316900.pdf>

U 2010. godini BiH nije izvršila samoprocjenu pouzdanosti sistema javnih nabavki. Međutim, u BiH su započete aktivnosti na poboljšanju sistema javnih nabavki. Usvajanjem Zakona o javnoj nabavci BiH 2004. godine osnovana je Agencija za javne nabavke koja se trenutno nalazi u fazi konsultacija za izradu novog nacrtu zakona koji je usklađen sa direktivama Evropske unije. Pored navedenog, Vijeće ministara BiH je usvojilo Strategiju za razvoj sistema javnih nabavki koja je napravljena tako da omogući dalje usaglašavanje zakonskog okvira sa zahtjevima EU direktiva, s posebnim naglaskom na suzbijanje korupcije. Pažnju, prije svega, treba usmjeriti na implementaciju zakonskih rješenja, te kapacitete institucija zaduženih za implementaciju ovog procesa.

Sveobuhvatno i transparentno izvještavanje o pomoći i njenom korištenju pomaže da se osigura da donatori uklope tokove pomoći sa razvojnim prioritetima zemlje. Kada se pomoć usmjerena na javni sektor u potpunosti i tačno ogleda u budžetima na svim nivoima vlasti, to pokazuje da su programi pomoći dobro povezani sa politikama i procesima u zemlji, a vlastima zemalja primaoca pomoći omogućava da predstave tačne i sveobuhvatne budžetske izvještaje svojim parlamentima i građanima.

Indikator 3, kao zamjena za uklapanje, mjeri procenat pomoći isplaćene za javni sektor od strane donatora, a koja je uključena u godišnje budžete za istu fiskalnu godinu. Indikator uključuje dvije komponente: nivo do kojeg je pomoć uklopljena u prioritete zemlje, i stepen do kojeg je pomoć obuhvaćena u procesu pripreme budžeta na svim nivoima vlasti. Budžetske procjene mogu biti veće ili manje od stvarno uloženi donatorskih sredstava i bez obzira na te razlike koriste se u svrhu mjerenja indikatora 3.

INDIKATOR 3

Tokovi pomoći prilagođeni državnim prioritetima

Tabela 3: Da li su procjene budžeta sveobuhvatne i realne?

	Tokovi pomoći u 2010. predviđeni u budžetima (mil. USD) a	Isplaćena pomoć od strane donatora za javni sektor u 2010. (mil. USD) b	2005.		2007.		2010.*		Pomoć isplaćena kroz druge donatore (mil. USD)
			(kao referenca)	(kao referenca)			c=a/b	c=b/a	
Austrija	--	2	--	--					0
Republika Češka	--	1	--	--					0
Institucije EU	--	48	--	--					32
GAVI Savez	--	0	--	--					0
Njemačka	--	12	--	--					0
Globalni fond	--	0	--	--					9
IFAD	--	3	--	--					0
Italija	--	0	--	--					2
Japan	--	3	--	--					0
Španija	--	0	--	--					0
Švedska	--	6	--	--					0
Ujedinjeni narodi	--	32	--	--					0
Sjedinjene Države	--	0	--	--					0
Svjetska banka	--	166	--	--					0
Prosječni pokazatelj za donatore			--	--			--		
UKUPNO	0	273	--	--			0%		43

*Indikator je c=a/b osim u slučajevima kada su predviđanja u budžetima veća od isplata (c=b/a).

U 2010. godini cilj je prepoloviti udio sredstava pomoći koja se trenutno ne prikazuje u okviru budžeta na svim nivoima, gdje najmanje 85% sredstava treba biti uključeno u budžete. Podaci istraživanja za 2010. godinu pokazuju da nisu evidentirane isplate za javni sektor za tu godinu. Doprinosi donatora se u BiH evidentiraju na dva načina, putem instrumenata planiranja programa javnih investicija, koji evidentiraju korištenje donatorskih sredstava, te Pregleda aktivnosti donatora i baze podataka. Pregled aktivnosti donatora predstavlja pregled projekata i

* Poglavlje za BiH preuzeto sa službene web stranice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Direkcija za razvojnu saradnju (DCD), <http://www.oecd.org/dataoecd/45/25/49316900.pdf>

programa finansiranih od strane donatora i finansijskih institucija, i pokazatelj je kretanja trendova u tokovima strane pomoći. Prethodni izvještaj obuhvata period od jula 2009. do jula 2010. godine.

Međutim, niti jedan od ovih izvještaja nije usklađen sa podacima potrebnim za ovo istraživanje. Obezbiđeni podaci nisu predstavljeni u odgovarajućem formatu, u smislu da ne uključuju ukupnu vrijednost predviđenih sredstava i ukupnu vrijednost sredstava koja su stvarno realizovana u 2010. godini. Ukupni predviđeni priliv sredstava od donatora u 2010. godini je bio 270 868 USD, dok su za 2010. godinu jedinstveni račun trezora i glavna knjiga trezora evidentirali ukupni novčani prihod od donatora u vrijednosti od 13,2 miliona USD.

Razlika između predviđenih i realizovanih iznosa donatorskih sredstava nastala je uslijed procesa prikupljanja podataka. Institucije BiH osiguravaju podatke o donatorskim sredstvima na osnovu predviđanja za narednu fiskalnu godinu u toku budžetskog procesa. Međutim, budžetski korisnici u većini slučajeva nemaju informacije o isplata koje će biti realizovane u narednoj fiskalnoj godini, pa daju podatke o veoma malom udjelu isplata koje su već obuhvaćene ugovornom obavezom.

Međutim, ovo bi se moglo unaprijediti usmjeravanjem donatorskih sredstava preko jedinstvenog računa trezora u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH i Zakonom o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH. Prilikom izvještavanja postoje poteškoće u prikazivanju tehničke saradnje, pomoći u robnom obliku, kao i pomoći koja je osigurana kao dio regionalnih programa, zbog čega većina donatorskih programa i projekata nije pravovremeno prikazana u budžetima na svim nivoima u BiH.

Za mnoge zemlje pomoć je osnovni izvor prihoda i sredstava. Mogućnost preciznog predviđanja pomoći - u smislu koliko pomoći će biti isplaćeno i kada - je važna kako bi zemlje bile u mogućnosti da upravljaju javnim finansijama i poduzmu realistične razvojne planove. Pariška deklaracija poziva donatore da predstave pouzdane, indikativne obaveze koje su preuzeli u pružanju pomoći kroz višegodišnji okvir finansiranja, te da pomoć isplaćuju pravovremeno i na predvidljiv način, u skladu sa dogovorenim planom.

Indikator 7 ispituje predvidljivost pomoći namijenjene javnom sektoru na godišnjem nivou putem mjerenja omjera predviđenih isplata (prema izvještajima donatora) koji su u računovodstvenom sistemu zemlje primaoca pomoći evidentirane kao isplaćene. Prema tome, indikator 7 procjenjuje dva aspekta predvidljivosti. Prvi je sposobnost donatora da isplaćuju pomoć prema rasporedu. Drugi je sposobnost vlasti BiH da evidentiraju isplate za javni sektor kako dolaze u računovodstveni sistem. Indikator 7 je osmišljen tako da podstiče napredak oba aspekta, sa ciljem da do 2010. godine prepolovi omjer pomoći koja nije isplaćena (niti je obuhvaćena u računovodstvenom sistemu zemlje primaoca pomoći) u fiskalnoj godini za koju je predviđena. Konačni cilj je da se unaprijedi ne samo predvidljivost isplata, već i tačnost prilikom njihovog evidentiranja - što je važan element koji podržava vlasništvo, odgovornost i transparentnost.

U 2010. godini u BiH nije evidentirana niti jedna donatorska isplata. Procjenjuje se da je ukupni nivo donatorske pomoći u 2010. godini 270 000 USD, a da je stvarno primljeno 13 miliona USD. Donatori izvještavaju da je 98% pomoći koja je bila predviđena za isplatu stvarno i realizovano.

Odgovornost za napredak u odnosu na ovaj indikator podijeljena je između zemlje primaoca pomoći i donatora, što znači da bi vlasti BiH trebale da omoguće pristup informacijama o predviđenim kretanjima donatorskih sredstava onima koji podnose budžetske podatke. Smatra se da razlog što veliki iznosi donatorske pomoći nisu evidentirani u budžetima i ne prolaze kroz sistem upravljanja javnim finansijama zemlje primaoca pomoći, leži u činjenici da donatori po automatizmu nastavljaju ovakvu praksu, te se preporučuje bolja koordinacija između institucija BiH i donatora.

INDIKATOR 7

Pružanje pomoći koja je u većoj mjeri predvidljiva

* Poglavlje za BiH preuzeto sa službene web stranice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Direkcija za razvojnu saradnju (DCD), <http://www.oecd.org/dataoecd/45/25/49316900.pdf>

Tabela 4: Da li su isplate pravovremene i evidentirane od strane BiH institucija?

	Isplate evidentirane od strane BiH institucija u 2010. (mil. USD) a	Pomoć koju su donatori planirali isplatiti u 2010. (mil. USD) b	2005.		2007.		2010.*		Kao referenca: Pomoć za javni sektor koju su donatori isplatili u 2010. (mil. USD) d	Kao referenca: % od planirane pomoći koju su donatori prijavili kao realizovanu u 2010.** (%)	
			(kao referenca)	(kao referenca)	(kao referenca)	(kao referenca)	c=a/b	c=b/a		e=d/b	e=b/d
Austrija	--	2	--	--	--	--	--	2	100%		
Republika Češka	--	1	--	--	--	--	--	1	100%		
Institucije EU	--	50	--	--	--	--	--	48	96%		
GAVI Savez	--	0	--	--	--	--	--	0	96%		
Njemačka	--	12	--	--	--	--	--	12	99%		
Globalni fond	--	0	--	--	--	--	--	0	--		
IFAD	--	4	--	--	--	--	--	3	90%		
Italija	--	0	--	--	--	--	--	0	100%		
Japan	--	3	--	--	--	--	--	3	100%		
Španija	--	1	--	--	--	--	--	0	0%		
Švedska	--	5	--	--	--	--	--	6		95%	
Ujedinjeni narodi	--	37	--	--	--	--	--	32	87%		
Sjedinjene Države	--	0	--	--	--	--	--	0	--		
Svjetska banka	--	164	--	--	--	--	--	166		99%	
Prosječni pokazatelj za donatore			--	--	--	--	--			88%	
UKUPNO	0	279	--	--	--	--	0%	273		98%	

* Indikator je c=a/b osim u slučajevima kada je isplaćena pomoć koja je evidentirana veća od predviđene pomoći (c=b/a).

** Indikator je e=d/b osim u slučajevima kada je isplaćena pomoć koju su evidentirali donatori veća od predviđene pomoći (e=b/d).

Ograničeni kapaciteti predstavljaju značajne izazove za razvojne napore i napore da se smanji siromaštvo, kao i za održivost ovih napora. Ovo se odnosi kako na kapacitete upravljanja pomoći (sposobnost vlasti da efektivnije obuhvati, koordinira i iskoristi tokove pomoći) tako i na šire kapacitete za osmišljavanje i implementaciju politika i pružanje usluga.

INDIKATOR 4

Jačanje kapaciteta kroz koordiniranu podršku

Donatori su se Pariškom deklaracijom obavezali na tehničku saradnju koja je koordinirana sa strategijama i programima zemlje primaoca pomoći. Ovaj pristup ima za cilj ojačati kapacitete uzimajući u obzir potrebe zemalja primaoca pomoći i uspješno razvijanje kapaciteta koje je vođeno od strane zemlje primaoca pomoći.

Indikator 4 se fokusira na nivo na kojem je donatorska tehnička saradnja (koja je važna za razvoj kapaciteta) vođena od strane zemlje primaoca pomoći i koliko dobro je koordinirana. Obuhvata nivo do kojeg je tehnička saradnja uklopljena u ciljeve koje su odredile vlasti zemlje primaoca pomoći, da li vlasti zemlje imaju kontrolu nad pomoći, i da li postoje aranžmani za koordinaciju pomoći koju su osigurali različiti donatori. Cilj Pariške deklaracije je da se do 2010. godine 50% tehničke saradnje implementira putem koordiniranih programa koji su usklađeni sa razvojnim strategijama zemalja primaoca pomoći.

Udio tehničke saradnje koja je koordinirana sa programima BiH u 2010. godini je bila 77%, što značajno premašuje željeni cilj od 50%. S obzirom da je Razvojna strategija BiH još uvijek u procesu usvajanja, donatorska koordinacija se trenutno temelji na postojećim strategijama na svim nivoima vlasti. Svi donatori smatraju da je njihova pomoć u skladu sa odobrenim strategijama i politikama BiH, međutim, trenutno ne postoji mehanizam putem kojeg bi vlasti BiH utvrdile da li je to zaista slučaj. Ovim pitanjem se bavilo u uvodnom dijelu preliminarog Prijedloga za mehanizam koordinacije pomoći.

* Poglavlje za BiH preuzeto sa službene web stranice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Direkcija za razvojnu saradnju (DCD), <http://www.oecd.org/dataoecd/45/25/49316900.pdf>

Tabela 5: Koliko tehničke saradnje je koordinirano sa programima zemlje primaoca pomoći?

	Koordinirana tehnička saradnja	Ukupna tehnička saradnja	2005.	2007.	2010.*
	(mil. USD) a	(mil. USD) b	(kao referenca)	(kao referenca)	(%) c=a/b
Austrija	2	4	--	--	64%
Republika Češka	0	3	--	--	0%
Institucije EU	38	38	--	--	100%
GAVI Savez	0	0	--	--	--
Njemačka	0	5	--	--	8%
Globalni fond	0	0	--	--	--
IFAD	0	0	--	--	100%
Italija	0	0	--	--	0%
Japan	2	2	--	--	100%
Španija	0	0	--	--	--
Švedska	2	3	--	--	83%
Ujedinjeni narodi	6	13	--	--	43%
Sjedinjene Države	0	0	--	--	--
Svjetska banka	5	5	--	--	100%
UKUPNO	56	73	--	--	77%

Korištenje uspostavljenih institucija i sistema zemlje primaoca pomoći od strane donatora povećava efektivnost pomoći kroz jačanje dugoročnog kapaciteta vlasti da razviju, implementiraju i preuzmu odgovornost za svoje politike kako prema svojim građanima tako i prema parlamentima. Pariška deklaracija obavezuje donatore da povećaju upotrebu sistema zemlje primaoca pomoći koji imaju odgovarajući kvalitet, te da rade sa zemljama na jačanju sistema koji su trenutno slabi. Indikator 5 je direktno povezan sa indikatorom 2 o kvalitetu sistema upravljanja javnim finansijama (PFM) i sistema nabavki.

INDIKATOR 5
Korištenje
državnih sistema

Tabela 6: Za koji dio pomoći namijenjene javnom sektoru se koriste sistemi za upravljanje javnim finansijama zemlje primaoca pomoći?

	Donatorska pomoć isplaćena javnom sektoru (mil. USD) a	Izvršenje budžeta (mil. USD) b	Upravljanje javnim finansijama					Nabavka			
			Finansijsko izvještavanje (mil. USD) c	Revizija (mil. USD) d	2005. (kao referenca)	2007. (kao referenca)	2010. (%) Prosjek (b,c,d)/a e	Sistemi nabavke (mil. USD) e	2005. (kao referenca)	2007. (kao referenca)	2010. (%) e/a
Austrija	2	0	0	0	--	--	4%	0	--	--	13%
Republika Češka	1	0	0	0	--	--	0%	0	--	--	0%
Institucije EU	48	0	0	0	--	--	0%	0	--	--	0%
GAVI Savez	0	0	0	0	--	--	0%	0	--	--	0%
Njemačka	12	7	7	7	--	--	62%	7	--	--	61%
Globalni fond	0	0	0	0	--	--	--	0	--	--	--
IFAD	3	0	0	0	--	--	0%	0	--	--	0%
Italija	0	0	0	0	--	--	0%	0	--	--	0%
Japan	3	0	0	0	--	--	0%	0	--	--	3%
Španija	0	0	0	0	--	--	--	0	--	--	--
Švedska	6	2	0	0	--	--	12%	4	--	--	61%
Ujedinjeni narodi	32	1	0	0	--	--	1%	1	--	--	2%
Sjedinjene Države	0	0	0	0	--	--	--	0	--	--	--
Svjetska banka	166	111	111	166	--	--	78%	111	--	--	67%
UKUPNO	273	121	118	173	--	--	50%	122	--	--	45%

* Poglavlje za BiH preuzeto sa službene web stranice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Direkcija za razvojnu saradnju (DCD), <http://www.oecd.org/dataoecd/45/25/49316900.pdf>

Indikator 5a izračunava omjer u kojem donatori koriste sisteme upravljanja javnim finansijama zemlje primaoca pomoći kada sredstva daju javnom sektoru. Indikator izračunava količinu pomoći u okviru koje se koriste sistemi upravljanja javnim finansijama zemlje primaoca pomoći (izvršenje budžeta, finansijsko izvještavanje i revizija) kao procenat ukupne pomoći date javnom sektoru. Cilj za 2010. godinu je postavljen u odnosu na indikator 2a o kvalitetu sistema upravljanja javnim finansijama: za zemlje primaoca pomoći sa 5 ili više bodova prema skali indikatora 2a cilj je smanjiti za dvije trećine udio pomoći javnom sektoru u okviru koje se ne koriste sistemi za upravljanje javnim finansijama, a za zemlje sa bodovima između 3,5 i 4,5 cilj je smanjiti za jednu trećinu udio pomoći javnom sektoru u okviru koje se ne koriste sistemi za upravljanje javnim finansijama. Za zemlje sa manje od 3,5 bodova cilj nije definisan.

INDIKATOR 5a

Korištenje sistema upravljanja javnim finansijama u zemlji

U 2010. godini za 50% od ukupne pomoći su korišteni sistemi upravljanja javnim finansijama u BiH, od čega je najveći dio obezbijedila Svjetska banka. Ostali donatori su veoma malo ili nikako koristili sisteme upravljanja javnim finansijama u BiH. Delegacija EU u BiH je navela da je upotreba sistema za upravljanje javnim finansijama i sistema javnih nabavki proces koji se odvija korak po korak i koji se udaljava od centralizovanog sistema upravljanja (gdje Delegacija EU preuzima proces ugovaranja i proces finansijskog upravljanja) i kreće se prema decentralizovanom sistemu, kada jednom relevantne implementirajuće strukture budu uspostavljene i akreditovane. Isto tako, GAVI Savez je naveo da GAVI zahtijeva godišnju reviziju novčane pomoći i podstiče upotrebu revizorskih procedura u BiH. Međutim, kada tijelo za reviziju na nivou BiH odluči da ne napravi reviziju pomoći koju je obezbijedio GAVI, potrebno je izvršiti posebnu reviziju.

Indikator 5b slijedi cilj slično vrednovan kao cilj indikatora 5a koji je postavljen u odnosu na indikator 2b o kvalitetu sistema javnih nabavki. Za zemlje primaoca pomoći sa ocjenom za javne nabavke 'A', potrebno je za dvije trećine smanjiti udio pomoći javnom sektoru u okviru koje se ne koriste sistemi javnih nabavki zemlje primaoca pomoći, a za zemlje sa ocjenom za javne nabavke 'B' potrebno je smanjiti ovu razliku za jednu trećinu.

INDIKATOR 5b

Korištenje državnih sistema nabavke

U 2010. godini za 45% od ukupne pomoći su korišteni sistemi javnih nabavki u BiH, od čega je većinu pomoći obezbijedila Svjetska banka. Većina donatora nije koristila sisteme javnih nabavki u BiH. Zakon o javnim nabavkama BiH nalaže primjenu procedura propisanih u BiH u svim slučajevima osim kada su druge procedure utvrđene posebnim sporazumom između BiH i donatora ili zajmodavca.

Prilikom pružanja razvojne pomoći, neki donatori uspostavljaju jedinice za upravljanje projektima ili jedinice za implementaciju - kako bi podržale razvojne projekte ili programe. Jedinice za implementaciju projekata su „paralelne“ onda kada ih uspostavljaju donatori i kada funkcionišu izvan postojećih institucionalnih i administrativnih struktura zemlje primaoca pomoći. Kratkoročno, paralelne jedinice za implementaciju projekata mogu imati korisnu ulogu u uspostavljanju dobrih praksi i promovisanju efikasnog upravljanja projektima. Međutim, dugoročno gledano, paralelne jedinice često imaju tendenciju da umanje napore na izgradnji kapaciteta zemlje primaoca pomoći, utiču na nivoe plata i slabe odgovornost za razvoj.

INDIKATOR 6

Izbjegavanje paralelnih jedinica za implementaciju projekata

Tabela 7: Koliko jedinica za implementaciju projekata je paralelno strukturama zemlje primaoca pomoći?

	Paralelne jedinice za implementaciju projekata u BiH		
	2005. (kao referenca)	2007. (kao referenca)	2010. (broj jedinica)
Austrija	--	--	3
Republika Češka	--	--	13
Institucije EU	--	--	0
GAVI Savez	--	--	0
Njemačka	--	--	7
Globalni fond	--	--	0
IFAD	--	--	0
Italija	--	--	2
Japan	--	--	0
Španija	--	--	0
Švedska	--	--	0

* Poglavlje za BiH preuzeto sa službene web stranice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Direkcija za razvojnu saradnju (DCD), <http://www.oecd.org/dataoecd/45/25/49316900.pdf>

Ujedinjeni narodi	--	--	31
Sjedinjene Države	--	--	0
Svjetska banka	--	--	0
UKUPNO	--	--	56

Pariška deklaracija podstiče donatore „da izbjegavaju, što je više moguće, uspostavu struktura za svakodnevno upravljanje i implementaciju projekata i programa koji se finansiraju putem pomoći“ kako bi se postigla veća efektivnost pomoći. Indikator 6 određuje broj paralelnih jedinica za implementaciju projekata koje se koriste u zemljama primaocima pomoći. Cilj je da se u periodu od 2005. do 2010. godine za dvije trećine smanji broj paralelnih jedinica za implementaciju projekata u svakoj zemlji primaocu pomoći.

U 2010. godini u BiH je bilo 56 paralelnih jedinica za implementaciju projekata, od čega su većinu jedinica uspostavile UN agencije (31), a zatim Republika Češka (13), Njemačka (7), Austrija (3) i Italija (2). Broj paralelnih jedinica za implementaciju projekata nije uvijek srazmjeran obimu pomoći pojedinih donatora.

Za pomoć se kaže da je „uvjetovana“ kada su zemljama postavljena ograničenja u smislu dobavljača od kojih se mogu nabavljati roba i usluge, što uglavnom uključuje zemlje donatore i/ili neku drugu usko određenu grupu zemalja. Neuvjetovana pomoć, s druge strane, ne samo da povećava vrijednost novca i smanjuje administrativni teret, nego pomaže u korištenju vlastitih resursa, sistema zemlje primaoca pomoći i harmonizaciju donatorske pomoći osigurane kroz udružene ili zajedničke instrumente i pristupe.

INDIKATOR 8
Neuvjetovana pomoć

Podaci o stepenu do kojeg je pomoć uvjetovana su zasnovani na dobrovoljnom izvještavanju od strane samih donatora koji su članovi OECD Odbora za pomoć u razvoju (DAC). Cilj Pariške deklaracije je da se u periodu od 2005. do 2010. godine nastavi sa ostvarivanjem napretka u smislu neuvjetovane pomoći.

Tabela 8: Koliko je bilateralne pomoći neuvjetovano?

	Ukupna bilateralna pomoć prijavljena DAC-u u 2009.	Neuvjetovana pomoć	2005. (kao referenca)	2007. (kao referenca)	Udio neuvjetovane pomoći
Australija	0,0	0,0	--	--	100%
Austrija	11,4	0,8	23%	17%	7%
Belgija	0,0	0,0	100%	100%	100%
Kanada	0,0	0,0	18%	100%	--
Danska	4,6	4,6	--	--	100%
Finska	0,3	0,3	100%	100%	100%
Francuska	0,0	0,0	100%	94%	100%
Njemačka	45,9	45,1	0%	100%	98%
Grčka	0,5	0,2	0%	94%	44%
Irska	0,3	0,3	100%	100%	100%
Italija	6,7	2,3	8%	36%	35%
Japan	136,4	136,4	100%	100%	100%
Koreja	0,0	0,0	--	100%	94%
Luksemburg	0,1	0,1	--	100%	100%
Holandija	25,1	24,5	93%	93%	98%
Norveška	13,1	13,1	100%	100%	100%
Portugal	0,0	0,0	0%	--	--
Španija	1,5	1,2	84%	72%	80%
Švedska	21,8	15,7	100%	100%	72%
Švicarska	6,7	6,7	100%	100%	100%
Ujedinjeno Kraljevstvo	7,9	7,9	--	100%	100%
Sjedinjene Države	33,3	17,2	50%	29%	52%
UKUPNO	315	277	86%	79%	88%

Izvor: OECD Creditor Reporting System.

* Poglavlje za BiH preuzeto sa službene web stranice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Direkcija za razvojnu saradnju (DCD), <http://www.oecd.org/dataoecd/45/25/49316900.pdf>

U 2010. godini 88% pomoći za BiH je bilo neuvjetovano, što predstavlja ostvarenje globalnog cilja za ovaj indikator. Nivoi neuvjetovane pomoći od 2005. godine su ostali relativno nepromijenjeni. Preko 95% uvjetovane pomoći za BiH obezbijedile su Sjedinjene Države, Austrija, Švedska i Italija.

USKLAĐIVANJE

Nedovoljna koordinacija pomoći povećava troškove kako donatorima tako i zemljama primaocima pomoći i značajno smanjuje stvarnu vrijednost pomoći. Usklađivanje procedura pružanja pomoći i usvajanje zajedničkih aranžmana pomaže smanjenju dupliranja rada i transakcijskih troškova prilikom upravljanja pomoći. Pariška deklaracija je usmjerena na dvije dimenzije pomoći, kao zamjena za procjenu ukupne harmonizacije: korištenje zajedničkih aranžmana u okviru pristupa zasnovanih na programima (PBA), te nivo zajedničkih aktivnosti i koordinacije analitičkog rada donatora i zemalja primaoca pomoći.

Pomoć je efektivnija kada donatori koriste zajedničke aranžmane pri upravljanju i pružanju pomoći u podržavanju prioriteta zemalja primaoca pomoći. Dobar mehanizam za koordinaciju pomoći podrazumijeva zajedničke ciljeve i ujedinjava različite interese zainteresovanih strana. Indikator 9 procjenjuje omjer u kojem donatori rade zajednički - sa predstavnicima vlasti zemalja primaoca pomoći - mjereći udio ukupne Službene pomoći za razvoj isplaćene kroz pristupe zasnovane na programima. U praksi, postoji mnogo različitih pristupa i modaliteta korištenja pristupa zasnovanih na programima, a usklađivanje se vrši na različitim nivoima.

INDIKATOR 9

Korištenje zajedničkih aranžmana ili procedura

Na jednom nivou, zemlja primalac pomoći je odgovorna za definisanje jasnih, vlastitih programa (npr. sektorskog programa ili strategije) i uspostavljanje jedinstvenog budžetskog okvira koji obuhvata sva sredstva (i domaća i vanjska). Na drugom nivou, donatori su odgovorni za poduzimanje koraka za korištenje domaćih sistema izrade i implementacije, finansijskog upravljanja, monitoringa i evaluacije programa. Konačno, zemlje primaoci pomoći i donatori su zajednički odgovorni za koordinaciju aktivnosti donatora i usklađivanje donatorskih procedura. Cilj za 2010. godinu je da se dvije trećine priliva pomoći implementira u skladu sa pristupima zasnovanim na programima.

Tabela 9: Koliko pomoći je zasnovano na programima?

	Pristupi zasnovani na programima (PBA)			Ukupno isplaćena pomoć (mil. USD)	2005. (kao referenca)	2007. (kao referenca)	2010. (%)
	Budžetska podrška (mil. USD)	Ostali oblici pomoći pruženi za podršku PBA (mil. USD)	Ukupno (mil. USD)				
	a	b	c=a+b	d			
Austrija		1	1	5	--	--	24%
Republika Češka		2	2	3	--	--	85%
Institucije EU		0	0	48	--	--	0%
GAVI Savez		0	0	0	--	--	100%
Njemačka		0	0	12	--	--	0%
Globalni fond		0	0	0	--	--	--
IFAD		0	0	3	--	--	0%
Italija		0	0	7	--	--	0%
Japan		0	0	3	--	--	0%
Španija		0	1	1	--	--	49%
Švedska		4	9	14	--	--	67%
Ujedinjeni narodi		2	2	37	--	--	4%
Sjedinjene Države		0	0	60	--	--	0%
Svjetska banka	111	0	111	166	--	--	67%
UKUPNO	116	10	126	358	--	--	35%

* Poglavlje za BiH preuzeto sa službene web stranice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Direkcija za razvojnu saradnju (DCD), <http://www.oecd.org/dataoecd/45/25/49316900.pdf>

U 2010. godini 35% pomoći pružene Bosni i Hercegovini je bilo zasnovano na programima, značajno manje u odnosu na cilj koji iznosi 66%. Samo šest donatora pružaju pomoć u vidu pristupa zasnovanih na programima od čega je 88% pomoći pružila Svjetska banka u obliku budžetske podrške.

Vlasti BiH su poduzele određene korake da se unaprijedi primjena pristupa zasnovanih na programima. Ovaj program je u začetku i pilot projekti tek počinju u sektoru Reforme javne uprave i sektoru Pravde. Nekoliko donatora navodi da njihova pomoć nije pružena doslovno putem pristupa zasnovanih na programima, ali je pružena putem koordiniranih sektorskih pristupa.

Zajednička primjedba zemalja primaoca pomoći je da donatori previše zahtijevaju od njihovih ograničenih resursa: predstavnici vlasti BiH troše previše vremena na sastanke sa predstavnicima donatora i ispunjavanje njihovih mnogobrojnih zahtjeva. Pariška deklaracija navodi da donatori imaju odgovornost osigurati, u najvećoj mogućoj mjeri, da se misije i analitičke aktivnosti poduzimaju zajednički, odnosno da se teret takvog posla dijeli. Cilj za 2010. godinu je da se 40% donatorskih misija na terenu provede zajednički.

INDIKATOR 10a
Zajedničke misije

Tabela 10: Koliko donatorskih misija je koordinirano?

	Broj koordiniranih donatorskih misija*	Ukupan broj donatorskih misija	2005.*	2007.*	2010.*
	a	b	(kao referenca)	(kao referenca)	(%) c=a/b
Austrija	0	0	--	--	--
Republika Češka	0	2	--	--	0%
Institucije EU	3	6	--	--	50%
GAVI Savez	0	0	--	--	--
Njemačka	2	15	--	--	13%
Globalni fond	0	0	--	--	--
IFAD	1	5	--	--	20%
Italija	0	4	--	--	0%
Japan	0	2	--	--	0%
Španija	0	0	--	--	--
Švedska	1	4	--	--	25%
Ujedinjeni narodi	10	59	--	--	17%
Sjedinjene Države	0	5	--	--	0
Svjetska banka	4	29	--	--	14%
UKUPNO	14	131	--	--	10%

*Ukupan broj koordiniranih misija je prilagođen kako bi se izbjegao dupli obračun. Primijenjen je diskontni faktor od 35%.

Od ukupno 131 donatorske misije u BiH samo 10% su bile koordinirane, što je značajno ispod cilja od 40%. Ni jedan donator nije koordinirao više od 50% svojih misija, a većina je ostvarila znatno niži rezultat. UN agencije su provele najveći broj misija u BiH (59), od kojih je 10 (17%) bilo koordinirano sa drugim donatorima. Institucije EU su najveći broj svojih misija koordinirale na nivou od 50%.

Analitički rad u zemlji primaoca pomoći obuhvata analizu i davanje smjernica neophodnih za jačanje političkog dijaloga, kao i za razvoj i implementaciju njenih strategija. Takođe uključuje sektorske studije i strategije, evaluacije i izvještaje. Pariška deklaracija predviđa da donatori, gdje je to moguće, trebaju provoditi analitički rad zajednički sa predstavnicima vlasti zemlje primaoca pomoći, jer to pomaže u smanjenju transakcijskih troškova, izbjegava nepotrebno dupliranje rada i pomaže u jačanju međusobnog razumijevanja. Indikator 10b mjeri udio analitičkog rada koji je rezultat zajedničke saradnje. Cilj za 2010. godinu je da 66% analitičkog rada zemlje primaoca pomoći bude rezultat zajedničke saradnje sa donatorima.

INDIKATOR 10b
Zajednički analitički rad u zemlji

* Poglavlje za BiH preuzeto sa službene web stranice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Direkcija za razvojnu saradnju (DCD), <http://www.oecd.org/dataoecd/45/25/49316900.pdf>

U 2010. godini 29% analitičkog rada u BiH je koordinirano sa donatorima, što znači da zacrtani cilj od 66% nije postignut. Samo četiri donatora su koordinirala dio svojih analiza. Iako je Njemačka druga po najvećem broju provedenih analiza (10), nije koordinirala niti jednu od njih.

Tabela 11: Koliko analitičkog rada zemlje primaoca pomoći je koordinirano?

	Broj koordiniranih analiza donatora* a	Ukupan broj analiza donatora b	2005.* (kao referenca)	2007.* (kao referenca)	2010.* (%) c=a/b
Austrija	0	1	--	--	0%
Republika Češka	0	2	--	--	0%
Institucije EU	3	4	--	--	75%
GAVI Savez	0	0	--	--	--
Njemačka	0	10	--	--	0%
Globalni fond	0	0	--	--	--
IFAD	0	1	--	--	0%
Italija	0	0	--	--	--
Japan	0	1	--	--	0%
Španija	0	0	--	--	--
Švedska	1	5	--	--	20%
Ujedinjeni narodi	22	44	--	--	50%
Sjedinjene Države	0	2	--	--	0%
Svjetska banka	2	2	--	--	100%
UKUPNO	21	72	--	--	29%

*Ukupan broj koordiniranih misija je prilagođen kako bi se izbjegao dupli obračun. Primijenjen je diskontni faktor od 25%.

UPRAVLJANJE USMJERENO KA REZULTATIMA

I donatori i zemlje primaoci pomoći trebaju upravljati resursima u skladu sa željenim rezultatima koji su dobro definisani, kako bi se kroz mjerenje njihovog ispunjenja unaprijedilo donošenje odluka i performanse. Postizanje navedenog podrazumijeva jačanje kapaciteta za primjenu ovakvog načina upravljanja i stavljanje naglaska na pristup usmjeren ka rezultatima. Od zemalja se očekuje da razviju okvire za izvještavanje i procjenu učinka koji su troškovno efektivni i usmjereni ka rezultatima, dok se donatori obavezuju da ih koriste i da se suzdržavaju od zahtjeva za odvojenim izvještavanjem.

INDIKATOR 11

Da li zemlje imaju okvire za praćenje zasnovane na rezultatima

Indikator 11 procjenjuje kvalitet okvira za praćenje zasnovanih na rezultatima zemlje primaoca pomoći. Posebno, procjenjuje kvalitet dobivenih informacija, pristup informacijama, te nivo iskorištenosti informacija u okviru sistema za monitoring i evaluaciju. Na osnovu navedenih kriterija vlasti zemlje primaoca pomoći putem analize obezbjeđuju podatke, a Svjetska banka ih prevodi u ocjene koje se kreću od A (najviša ocjena) do E (najniža ocjena).

Globalni cilj Pariške deklaracije za 2010. godinu je smanjiti za jednu trećinu postotak zemalja bez utvrđenih okvira za transparentnu i mjerljivu procjenu djelovanja. U 2010. godini ukupna ocjena Svjetske banke za Bosnu i Hercegovinu za okvire za praćenje zasnovane na rezultatima je C (isto kao u 2007. godini). Okvir za monitoring i evaluaciju Razvojne strategije BiH je trenutno u razvoju i trebao bi pratiti njenu implementaciju. Plan će definisati institucije, mehanizme i odgovornosti vezane za monitoring i evaluaciju. Trenutno ne postoji sistem za monitoring i evaluaciju na nivou BiH, te se isti vrše na ad-hoc osnovi, često samo od strane institucija koje se bave *ex post* evaluacijom.

* Poglavlje za BiH preuzeto sa službene web stranice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Direkcija za razvojnu saradnju (DCD), <http://www.oecd.org/dataoecd/45/25/49316900.pdf>

Podaci na nivou BiH se trenutno prikupljaju sporadično i relativno neredovno; prema tome, sistemi prikupljanja podataka na nivou BiH ne ispunjavaju zahtjeve predviđenog okvira za monitoring i evaluaciju. Na primjer, ankete domaćinstava se provode svake tri-četiri godine zbog njihove cijene. Impaktni i makro pokazatelji su pouzdani i visokokvalitetni, ali nisu pravovremeni i dostupni na kvartalnoj osnovi. Dostupnost pokazatelja direktnih rezultata i pokazatelja konačnih rezultata je takođe nedovoljna.

Prethodna razvojna strategija je dostupna na internetu, prevedena na tri jezika. Podaci o javnim rashodima su takođe javno dostupni na internetu i objavljuju se u Službenom glasniku kvartalno, polugodišnje i godišnje, na tri jezika. Podaci o strategiji su distribuisani na konferencijama na nivou BiH i regionalnim okruglim stolovima, i u toku je priprema foruma za konsolidaciju ključnih podataka o monitoringu i evaluaciji putem web stranice.

ZAJEDNIČKA ODGOVORNOST

Kako bi pomoć bila što efektivnija potrebni su čvrsti i uravnoteženi mehanizmi za podržavanje međusobne odgovornosti. Donatori i zemlje primaoci pomoći trebaju biti odgovorni prema javnosti kao i jedni prema drugima za ispunjavanje obaveza po pitanju pomoći, njene efektivnosti, i rezultata kojima ona doprinosi.

INDIKATOR 12

Zajednička odgovornost

Indikator 12 ispituje da li na nivou zemlje postoji mehanizam za međusobnu procjenu napretka u partnerskim obavezama, uključujući obaveze vezane za efektivnost pomoći. Postoje tri kriterija koja se moraju ispuniti: postojanje politike ili strategije pomoći dogovorene između zemalja primaoca pomoći i donatora; konkretni ciljevi efektivnosti pomoći na nivou zemlje kako za zemlje primaoca pomoći tako i za donatore; procjena ispunjenja ovih ciljeva provedena od strane zemalja primaoca pomoći i donatora u posljednje dvije godine, o kojoj se raspravljalo na forumu širokog dijaloga.

Globalni cilj za 2010. godinu je da sve zemlje primaoci pomoći raspolažu programima za međusobnu procjenu ostvarivanja navedenih kriterija. U skladu s tim, BiH je poduzela niz koraka za jačanje procesa koordinacije međunarodne pomoći. To uključuje usvajanje proaktivnijeg pristupa u upravljanju međunarodnom pomoći i programima javnih ulaganja, unapređenje procesa planiranja javnih rashoda, te završetak Razvojne strategije BiH i njeno podnošenje na usvajanje. Glavni mehanizmi za zajedničku odgovornost u BiH su sastanci Foruma za koordinaciju donatora, uvođenje sektorskih pristupa u okviru pilot-sektora, te razvijanje preliminarnih prijedloga mehanizama koordinacije pomoći u formu memoranduma o razumijevanju sa pojedinačnim donatorima. Završetak ovog istraživanja takođe predstavlja dio procesa zajedničkih procjena u vezi sa principima Pariške deklaracije. Ono pruža prve bazne rezultate o primjeni principa Pariške deklaracije i treba da postane godišnja praksa.

IZVORI

OECD (2011) DAC Statistics, <http://stats.oecd.org/Index.aspx>.

OECD (predstojeće izdanje), OECD Report on Division of Labour: Addressing Cross-country Fragmentation of Aid na: www.oecd.org/document/46/0,3746,en_2649_33721_46022446_1_1_1_1,00.

World Development Indicators, The World Bank Group, 2011. Dostupno na: <http://data.worldbank.org/indicator>, pristupljeno 23. maja, 2011.

Kvantitativne informacije objavljene u ovom poglavlju su preuzete iz podataka obezbijedenih od strane nacionalnih koordinatora do 31. jula 2011., nakon procesa provjere ispravnosti podataka sa predstavnicima zemalja primaoca pomoći. Nije bilo moguće mijenjati ili ispravljati podatke nakon navedenog datuma.

* Poglavlje za BiH preuzeto sa službene web stranice Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) / Direkcija za razvojnu saradnju (DCD), <http://www.oecd.org/dataoecd/45/25/49316900.pdf>